

**Rigor Moderatus Doctrinæ Pontificiæ Circa Usuras A SS.
D. N. Benedicto XIV. Per Epistolam Encyclicam Episcopis
Italiæ Traditus**

Specimina ulteriora exhibens Moderationis Pontificiæ, à P. Concina violatæ

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii, 1751

Art. 3. De Rebus super quibus constituitur Census.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63780)

Pontificiæ ad suas Provincias extendatur, nisi in quantum damnat usuras Jure naturali & Divino prohibitas.

(a) Constitutionem hanc cum aliis similibus FRIDERICUS MARTINI præmittit Commentario suo *de Jure Censuum*.

§. 213.

Enumeratis Constitutionibus, quæ ad Censuales Contractus nostrarum Provinciarum pertinere videntur, jam breviter ad earum normam explananda sunt, quæ ad naturam horum Contractuum penitus introspiciendam dicenda proposuimus. (§. 186.) Ac primum considerandæ sunt Res, super quibus constituitur Census.

Art. 3.
DE REBUS,
SUPER
QUIBUS
CONSTITUITUR
CENSUS.

§. 214.

Per Contractum Censualem datur & acquiritur Jus ad annuos redditus pro pretio. Jus ad redditus annuos vendi aut emi non potest, nisi sit res, ex qua percipiuntur fructus pretio æstimabiles, & in libera dispositione contrahentium positi. Vicissim quando dantur tales fructus, potest emi & vendi jus ad annum redditum, seu Censum, quem constituere seu consignare dicimur super re, ex qua percipiuntur fructus. (a) Nam quando fructus sunt pecuniâ æstimabiles; quando etiam æquè ego habeo facultatem, emolumentum inde mihi obtingens alienandi, ac Titius habet capacitatem illud acquirendi; non est ratio, cur non possim Titio dare jus ad istud emolumentum, seu redditum; nam jus ad redditus pretio æstimabiles, est pariter pretio æstimabile: (b) & facultas alienandi aut acquirendi rem ipsam, supponit facultatem dandi aut obtinendi jus ad rem. Consequenter attentâ naturâ Contractus Censualis, consignari potest Census super omni ea re, ex qua percipiuntur fructus pretio æstimabiles, & in libera dispositione Contrahentium positi.

Constituitur Census super omni re, ex qua percipiuntur fructus.

(a) Hæc intelliguntur attentâ solum naturâ Contractus Censualis. Nam ab extrinseco potest impediri talis consignatio per legem

positivam humanam, vel ob jus restrictum, quod quis habet in aliqua re.

- (b) Hoc itidem intelligitur, nisi aliunde accedat alia qualitas hujus Juris, sicut accedit in Beneficio Ecclesiastico, ubi jus ad redditus est Officio spirituali annexum, & consequenter pretio temporali non æstimabile.

§. 215.

Sive naturales, sive Civiles, sive Industriales;

Triplicis generis fructus ex re percipere possumus; *Naturales*, quos ipsa res profert: *Civiles & Industriales* quos occasione rei, mediante obligatione civili, vel mediante industria humana, percipimus. (Diff. I. §. 164.) Non tantum Naturales, sed etiam industriales & Civiles sunt pretio æstimabiles, & in libera dispositione contrahentium positi. Potest igitur jus ad emolumentum inde percipiendum ab uno vendi, ab alio emi. Emolumentum istud ex fructibus alienæ rei pro pretio percipiendum, formalissimè est Census, qui constitui dicitur super re, ex qua percipiuntur fructus: consequenter attentà solum naturam Contractus Censualis, constitui Census potest super rebus, ex quibus percipiuntur fructus Naturales, Civiles & Industriales: e. g. super agro, ex cujus sinu progerminat messis: super ædibus, ex quibus percipiuntur pecuniæ mediante obligatione civili Locationis: super persona, cujus industria sæpe quovis agro est fecundior.

§. 216.

Etiam si res sit mobilis, nec certis finibus designata,

Fructus percipiuntur æquè ex re Mobili, ac ex re Immobili; æquè ex animalibus, ac ex agris; æquè ex rebus & bonis universim sumptis, ac ex re nominatim certis finibus designata. Cum igitur Census constitui possit super rebus, ex quibus percipiuntur fructus; consequitur posse illum, attentà natura Contractus Censualis, constitui non tantum in re immobili & nominatim certis finibus designata, sed etiam in re mobili, e. g. animalibus, (a) item in universitate bonorum,

rum, e. g. in hereditate, quæ plura diversa bona, eaque incerta, & etiam mobilia comprehendit. (b)

- (a) Facile conceditur, in singulis animalibus non posse constitui Censum perpetuum, sed tantum temporalem: perpetuus tamen constitui posset in grege animalium, qui nunquam interire censetur.
- (b) Si Censui constituatur immediate *super rebus & bonis* alicujus, vel etiam adjecta particula universali *super bonis omnibus*; tunc pereuntibus rebus, manet obligata persona: pereunte persona, manent res obligatæ. Si vero constituatur in persona vel re determinata, pereunte tali re vel persona, extinguitur Censui.

§. 217.

Hæc ita se habere existimamus, si sola Contractus Censualis natura consideretur. (a) Requiritur insuper, ut ii, qui Legum ferendarum potestatem habent, aliud non statuunt. (§. 32. seqq.) Publica & communi lege Imperii nihil sancitum reperimus de re, super qua constitui possit Censui. Non opus esse, ut res ista sit immobilis, & nominatim certis finibus designata, declarant Summi Pontifices MARTINUS V. & CALLIXTUS III. qui Censum super hereditatibus consignari posse supponunt. (§. 197.) Personarum quidem mentionem non faciunt hi Pontifices; propterea tamen eas non censentur excludere; non enim formam præcisè servandam in Censibus plena lege ponunt, sed declarant contractus sibi propositos, immunes esse ab usura: hos cum individuantiis circumstantiis probando, non improbant cum aliis circumstantiis; sed nobis relinquunt facultatem, ex pari ratione ducendi argumentum ab his ad alias circumstantias. S. PIUS V. Censum in re immobili & certis finibus designata constitui præcipit: per hoc autem non declarare Jus naturale, sed novum humanum statuere voluit in materia merè indifferenti, quo sui Territorii secularis subditos, non autem Germanos adstringere cupiebat, nisi Germaniæ Principes hanc novam legem in mores Provinciarum suarum

*Nulla lex
Germaniæ
doctrina
huic opposi-
tur.*

sponte inducerent. Nequaquam id contigisse in nostris Regionibus scimus. Unde firmum apud nos manet, posse Censum consignari etiam in remobili; etiam in re non designata certis finibus; etiam in personæ industria. Si autem nihil peculiariter à contrahentibus exprimatur, censetur Census constitutus super rebus & persona simul; cum hæc passim deprehendatur esse mens contrahentium.

(a) Felic. de SOLIS de Censib. l. 2. c. 3. n. 40.

§. 218.

Art. 4.
DE MATE-
RIA CEN-
SUUM.

Census vel est pecuniarius, vel fructuarius, (§. 192.) solvendus vel in pecunia, vel in fructibus, e. g. in frumento, vino, oleo. Apud antiquos Germanos in usu erat fructuarius; (§. 200.) dein in multis regionibus prohibitus, (§. 201.) ob varium pretium, & inæqualem æstimationem fructuum, quæ singulis fere annis mutatur, & necessariò post se trahe- ret gravem læsionem venditoris Censuum, qui pro centum florenis venderet eam quantitatem frumenti annuatim sol- vendi, quæ hoc anno æstimatur quinque, proximo anno fortè decem florenis.

§. 219.

Hac confi-
sit in pe-
cuniis, vel
fructibus.

Non obstant tamen Constitutiones, quin vendatur Census fructuarius hac ratione, ut fructus præstentur in ea quantitate, quæ ad pecunias reducta, juxta permissam pro- portionem respondeat pretio, æstimatione facta paulò post messem, vel vindemiam. (a) Unde inani scrupulo ange- bantur olim aliqui, qui Censum in pecunia constitui non posse credebant. In rationibus eorum dissolvendis hodie non est immorandum, (b) sed absque hæsitatione tenen- dum, materiam, ex qua solvitur Census, esse pecunias, vel etiam fructus ad proportionem certæ pecuniæ.

(a) De Germania universim habetur Statutum RUDOLPHI II. Ordin. Polit. Francof. tit. 19. §. 3. anno 1577.

In